

Merrádus

28.10.2021

VN/11265/2020

VN/11265/2020-VNK-58

Sápmelaččaid duohtavuolta- ja soabadankomisšuvnna ásahanmerrádus

Ásaheapmi

Stáhtaráđđi lea ovttasráđiid Sámedikkiin ja Nuortalaččaid siidačoahkkimiin merridan ásaht Sápmelaččaid duohtavuolta- ja soabadankomisšuvnna.

Doaibmaáigodat

28.10.2021-31.12.2023

Duogáš

Válmastallanbargu sápmelaččaid duohtavuolta- ja soabadankomisšuvnna várás álggahuvvui Sámedikki álgaga mielde jagi 2017. Oaiveministtar Sanna Marina ráđđehusprográmma mielde bargu komisšuvnna vuodđudeami várás lea jatkoujvovon dálá ráđđehusaigodagas.

Stáhtaráđi kansliija ja riekteministeriija válmastalaiga ovttasráđiid Sámedikkiin ja Nuortalaččaid siidačoahkkimiin jagi 2019 doaimmahuvvovon šiehtadallamiin bargogohččosa (mandáhta) Sápmelaččaid duohtavuolta- ja soabadankomisšuvdnii. Ráđđehusa eahketskuvllas 13.11.2019 gieđahallojuvvui komisšuvdnii válmastallojuvvovon bargogohčus ja gehččojuvvui, ahte áššis sáhtá ovdánit komissáraid nammadanprosessii. Maiddái Sámediggi ja Nuortalaččaid siidačoahkkin dohkkeheigga mandáhta loahppajagi 2019.

Mandáhta válmastallama doarjjan ledje jagi 2018 ordnejuvvovon seminárat riikkaidgaskasaš duohtavuolta- ja soabadankomisšuvdnamuosáhusain sihke viiddes gullan sápmelaččaid ruovttuguovllus go dan olggobealdege. Gullanraporta almmustuhttojuvvui skábmamánu 2018. Sámediggi ja Suoma ráđđehus juhke dieđu riikkabeaivejoavkkuide duohtavuolta- ja soabadanproseassas 21.11.2018.

Sámediggi ja Nuortalaččaid siidačoahkkin ozaiga komissáraevttohasaid sámi servošii čuoziuvvovon rabas evttohasmeannudeami mielde. Sámedikki čoahkkin merridii čoahkkimisttis 18.12.2020 evttohit komissáran Heikki J. Hyvärissä ja Miina Seurujärvi. Njellim-Kiävájávri ja Njáván -guovlluid nuortalašráđit merrideigga 9.12.2020 dollojuvvovon čoahkkimis árvalit Nuortalaččaid siidačoahkkima beales komisšuvnna lahttun Irja Jefremoffa.

Stáhta komissáraevttohasat gártejuvvoje virgeolmmošválmastallamin. Komissáraevttohassan merriduvvoje evttohit Hannele Pokka ja Kari Mäkisä. Sámediggi dohkkehii čoahkkimisttis 18.2.2021 ovttamielalaččat stáhta ovdanbuktin duohtavuolta- ja soabadankomisšuvnna komissáraevttohasaid. Nuortalaččaid siidačoahkkin dohkkehii komissáraevttohasaid 21.2.2021 dollojuvvovon čoahkkimis.

Ulbmilat ja barggut

Sápmelaččaid duohtavuolta- ja soabadankomisšuvnna mandáhtta meroštallá komisšuvnna barggu ulbmiliid ja bargguid.

Sápmelaččaid duohtavuolta- ja soabadankomisšuvdna lea doaimmastis iehčanas ja sorjjasmeahttun.

Postiosoite
Postadress
Postal Address
Valtioneuvoston kanslia

Käyntiosoite
Besöksadress
Office

Puhelin
Telefon
Telephone

Faksi
Fax
Fax

s-posti, internet
e-post, internet
e-mail, internet

PL 23
00023 Valtioneuvosto

Snellmaninkatu 1 A
Helsinki

29 516 001
35 829 516 001

916 022 165
+358 9 1602 2165

kirjaamo@vnk.fi

Sápmelaččat leat EU-guovllu áidna álgoálbmot. Sápmelaččaid sajádat álgoálbmogin lea dorvvastuvvon vuođđolágas. Vuodđolága 17 § 3 momeantta mielde sápmelaččain lea vuoigatvuohta bajásdoallat ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra.

Mandáhta mielde duohtavuohta- ja soabadanproseassa ulbmilin lea dovdát ja árvvoštallat historjjálaš ja dáláš vealaheami, mielde lohkkovuvvon stáhta suddadanpolitihka, sihke vuoigatvuođaid rihkkumiid, čilget mot dát áššit váikkuhit sápmelaččaide ja sin servošii dálá dilis ja árvalit, mot sáhtálii ovddidit oktavuoda sápmelaččaid ja Suoma stáhta gaskkas sihke sápmelaččaid gaskavuodas. Duohtavuohta- ja soabadanproseassa viggamuššan lea lasihit diđolašvuoda sápmelaččain álgoálbmogin. Ulbmilin lea maid, ahte duohtavuohta- ja soabadanproseassa boadusin Suoma stáhta guoddá ovddasvástádusa ja ovttasráđiid Sámedikkiin, Nuortalaččaid siidačoahkkimiin ja eará sápmelaš doibmiiguin váfista sápmelaččaid vuoigatvuođaid ollašuvvama Suomas.

Komisšuvnna barggu ulbmilin lea čohkket sápmelaččaid muosáhusaid Suoma stáhta ja eará eiseválddiid doaimmain ja das, makkár váikkuhusat ja čuovvumušat dain leat leamaš ja ain lea sápmelaččaide álgoálbmogin ja dan lahtuide earjilolmmožin, ja dahkat dán dieđu oinnolažžan.

Go hábmejuvvo oktasaš ipmárdus historjjálaš ja dáláš vealaheamis, mas lea mielde suddadanpolitihka, sihke vuoigatvuođaid rihkkun, de komisšuvdna duddjo vuodu soabada huksema várás sápmelaččaid ja stáhta gaskii, struktuvrralaš earáhuvvamii sihke vuorrováikkuhussii, mii vuodđuduvvá luohhtámuššii, ja mii doarju sápmelaččaid vejolašvuodaid bajásdoallat ja ovddidit iežaset giela ja kultuvrra, mas leat mielde árbevirolaš ealáhusat – maid váimmusin lea oktavuoda eatnamii ja čáhcái.

Komisšuvdna galgá viggat váldit barggustis vuhtii guovddáš earáhusdahkkiid, dego dálkkádatrieddama, mat váikkuhit sápmelaččaid vuoigatvuođaid ollašuvvamii.

Komisšuvnna bargu galgá burgit ja veahkehit gieđahallat háviid, maid sápmelaččat álbmogin go ovttaskas olmmožinge guddet buolvvaid badjel. Psykososiálalaš doarjja lea Sápmelaččaid duohtavuohta- ja soabadanproseassa ollašuvvama oaiveoassi. Silolaš ja psyhkalaš doarjja sámegeielaid mielde ja kulturduogáža gáibidan vuogi mielde galgá leat fállun oba proseassa áigge.

Go váldá vuhtii, ahte sápmelaččat leat álbmot njealji riikkas, ja ahte seammasullasaš duohtavuohta- ja soabadanproseassat leat jođus dehe plánejuvvome Norggas ja Ruotas, de komisšuvnna barggus gánnáha fuomášit davviriikkalaš oaidninvuogi ja hukset oktavuodaid eará Davviriikkaid proseassaide.

Komisšuvnna barggu ulbmilin lea maid váfistit sápmelašvuoda ja sámi kultuvrra dovdamuša váldoálbmoga gaskavuodas ja dađi lági mielde duddjot gáibádusaid álbmotgaskavuodaid miehtemieláláš ovdáneapmái.

Komisšuvdna galgá ráhkadit barggustis raportta, masa gullet maid doaibmabidjoevttohusat. Raporta luobahuvvo stáhtaráđđái, Sámediggái ja Nuortalaččaid siidačoahkkimii 30.11.2023 rádjái. Juos komisšuvdna geahččá vuogálažžan, dat sáhtá addit barggustis maid gaskaraportaid.

Sápmelaččaid duohtavuohta- ja soabadankomisšuvnna čoakkáduš

Komisšuvnna leat vihtta komissára. Mandáhta mielde guokte komissára leat válljejuvvon stáhtaráđi ovdanbuktojumis, guokte Sámedikki ovdanbuktojumis ja okta Nuortalaččaid siidačoahkkima ovdanbuktojumis. Duohtavuohta- ja soabadankomisšuvnna doaibmaeavttuid olis komissáraide dahkkovvojit ovtaveardásaš eavttut oassálastit áhpsat komisšuvnna bargui.

Lahtut

Heikki J. Hyvärinen, nákkosgirjedutki, riektediehtaga kandidáhtta
 Irja Jefremoff, hálddahasdiehtagiid magisttar
 Kari Mäkinen, earkebisma emeritus, teologijja doavttir

Hannele Pokka, bargoeallinprofessor, riektediehtaga doavttir
Miina Seurujärvi, filosofiiija magisttar

Čállingoddi

Komisšuvdna vállje alccesis váldočáli ja vejolaš eará čállingotti lahtuid.

Čuovvunjoavku

Stáhtaráđi kansliija ásaša čuovvunjoavkku duohtavuoha- ja soabadankomisšuvnna doarjjan. Čuovvunjoavkku bovdejuvvojit ovddasteaddjit Sámedikkis, Nuortalaččaid siidačoahkkimis, riikkabeivviid bellodagain, evangelalaš-luteralaš girkus ja ortodoksalaš girkus. Čuovvunjoavkku ságadoallin bargá oaiveministara stáhtačáli. Čuovvunjoavkku bargá dassáži, go duohtavuoha- ja soabadankomisšuvnna bargu nohká.

Almmolaš mearrádušat ja golut

Komisšuvdna sáhtá čuozihit barggus ja orniiduvvat dego buoremussan oaidná ja vuodđudit ovdamearkka dihte bargujoavkkuid ja juhkosiid vai deavdá iežas bargogohččosa ja dasa biddjojuvvo ulbmiliid.

Soabatproseassa materiála furkejuvvo Riikkaarkiivva Sámi arkiivii.

Komisšuvnna golut máksojuvvojit momeanttas 23.01.26 Sápmelaččaid duohtavuoha- ja soabatproseassa ovddideapmi.

Jagi 2019 bušeahtas ja jagi 2011 III lassibušeahtas momentii 23.01.26 lea juolluduvvon oktiibuot 2,3 miljovna euro mearreruhta. Ráđdehus lea dahkan árvalusa jagi 2022 bušeahttaárvalussii 0,460 miljovna euro lassiruhtadeamis, mii gáibida riikkabeivviid dohkkeheami. Stáhta bušeahtas juolluduvvon mearreruđaguin gokčojuvvojit golut komisšuvnii ja dan čállingoddái sihke ovdamearkka dihte golut, mat laktásit psykososiálalaš doarjagii. Juos komisšuvnna barggu vuogálaš ordnen dehe proseassa ovdáneapmi gáibida stáhtabušeahtain juolluduvvon mearreruđa nuppástusa, sáhtá komisšuvdna dahkat stáhtaráđi kansliijai ákkastallojuvvo árvalusa lassimearreruđa várás.

Komisšuvdna dohkkeha iežas siskkáldas bušeahttaárvalusas, earret mearreruđa, mii geavahuvvo psykososiálalaš doarjagii.

Komisšuvnna lahtut ja čállingotti mátkegolut buhtejuvvojit momeanttas 23.01.26 stáhta mátkkoštannjuolggadusa mielde.

Oaiveministtar

Sanna Marin

Sierraáššedovdi

Nina Brander

Čuvvosat	Sápmelaččaid duohtavuohhta- ja soabadankomisšuvnna mandáhtta
Juohkin	Heikki J. Hyvärinen Irja Jefremoff Kari Mäkinen Hannele Pokka Miina Seurujärvi
Diehtun	Sámediggi Nuortalaččaid siidačoahkkin Sámi arkiiva BM Bealuštanministeriija BM Birasministeriija RM Riekteministeriija OM Olgoriikkaministeriija SRK Stáhtaráđi kansliija BEM Bargo- ja ealáhusministeriija JGM Johtolat- ja kommunikašuvdnaministeriija SDM Sosiála- ja dearvvašvuhtaministeriija RM Ruhtaministeriija OKM Oahpahus- ja kulturministeriija EMM Eanan- ja meahccedoalloministeriija SM Sisáššiidministeriija